

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Рудого Андрія Романовича

«Моушн-дизайн в системі візуальних комунікацій»,

подану до захисту на здобуття ступеня

доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія

1. Актуальність дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота Рудого Андрія Романовича присвячена актуальній проблемі сучасної культурології – дослідженню моушн-дизайну як складника візуальної культури та засобу організації комунікації в цифровому медійному середовищі. Обрана проблематика відповідає істотним змінам способів виробництва, поширення та сприйняття візуальної інформації, характерним для культури кінця XX – початку XXI століття.

Актуальність дослідження визначається тією обставиною, що моушн-дизайн уже не може розглядатися виключно як спеціалізований технологічний прийом графічного дизайну. Рухоме зображення, анімована типографіка, титри, інфографіка, цифрова графіка та рекламні повідомлення стали повсякденними складниками сучасної культури. Вони беруть участь у формуванні способів сприйняття інформації, організації візуального середовища, культурної репрезентації та взаємодії між продуцентом і реципієнтом.

Автор послідовно виходить із культурологічного розуміння предмета дослідження. Моушн-дизайн розглядається в його зв'язках із фотографією, кінематографом, медіа, рекламою, графічним дизайном, типографікою, анімацією та цифровими технологіями. Такий підхід відповідає спеціальності 034 Культурологія, оскільки увага зосереджується на культурно-історичних

передумовах виникнення явища, його комунікативній природі, естетичних характеристиках, знакових властивостях та місці в сучасній візуальній культурі.

Особливе значення має прагнення автора подолати звужене технологічне трактування моушн-дизайну. Дисертант розглядає рухому графіку як результат тривалої еволюції засобів візуальної комунікації – від письма, графіки, фотографії та кінематографа до комп'ютерної анімації, цифрового середовища й сучасних екранних форм. Завдяки цьому предмет дослідження вводиться до ширшої проблематики культурної комунікації.

Культурологічна актуальність роботи пов'язана також із дослідженням переходу від статичного зображення до рухомого візуального повідомлення. Значення такого переходу не обмежується технологічним удосконаленням способу презентації інформації. Змінюється характер взаємодії між зображенням, словом, рухом, часом і простором. Змінюється позиція реципієнта, який дедалі частіше взаємодіє з рухомими зображеннями в екранному та цифровому середовищі.

Достатньо переконливою видається спроба автора розглядати моушн-дизайн на перетині візуального, медійного та семіотичного підходів. Залучення зазначених теоретичних напрямів дозволяє досліджувати рухому графіку як культурне явище, пов'язане зі змінами способів кодування, організації та передання інформації. Актуальності роботі додає звернення до взаємодії візуального та вербального компонентів сучасної культури.

2. Структура та зміст дисертації

Дисертаційна робота має логічну трирівневу побудову. Вона складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 197 сторінок, основний текст – 170 сторінок. Список використаних джерел налічує 226 найменувань, серед яких 54 джерела іноземними мовами.

Метою дослідження автор визначає проєктну специфіку модельних трансформацій моушн-дизайну в сучасному системному вимірі взаємодії різних практик культури, зокрема фотографії, кінематографа, реклами та медіа. Досягнення поставленої мети забезпечується шістьма дослідницькими завданнями, пов'язаними з аналізом стану наукового осмислення візуальної культури та моушн-дизайну; характеристикою медійного, семіотичного й візуального поворотів; дослідженням дигітальних вимірів еволюції моушн-дизайну; визначенням його місця серед культурних практик кінематографа, медіа та реклами; аналізом графематики, морфології та синтагматики арт-об'єктів; дослідженням логодизайну як складника сучасної медіаіндустрії.

Об'єктом дисертаційного дослідження визначено візуальну культуру як екранну реальність комунікативного простору. Предметом є естетична, художня та проєктна специфіка діяльності дизайнера моушн у системі сучасних культурних практик. Співвідношення об'єкта, предмета, мети та завдань загалом відповідає заявленій темі.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади дослідження» виконує функцію теоретичного обґрунтування подальшого аналізу. Підрозділ 1.1 присвячено історіографії проблеми. Автор розглядає значний корпус культурологічної, філософської, мистецтвознавчої та дизайнерської літератури. До аналізу залучено праці з проблем візуальної культури, фотографії, кінематографа, графічного дизайну, комунікації, типографіки, екранних мистецтв і цифрових медіа. Історіографічний огляд дає підстави стверджувати, що окремі складники моушн-дизайну досліджувалися достатньо активно, проте культурологічне осмислення моушн-дизайну як цілісної інформаційно-комунікативної системи залишається менш розробленим.

Підрозділ 1.2 «Моушн-дизайн як комунікативна система» містить спробу системного пояснення предмета дослідження. Автор виділяє внутрішній проєктний рівень комунікації та ширший рівень взаємодії продуцента і

реципієнта. Значну увагу приділено системним характеристикам дизайнерської діяльності, функціональній організації проектування, цілепокладанню, результату діяльності та ролі суб'єкта комунікації. Помітне місце посідає звернення до теорії функціональних систем П. Анохіна та концепцій системності Е. Морена.

Підрозділ 1.3 присвячено медійному, семіотичному та візуальному поворотам. Автор трактує зазначені напрями як теоретичні підстави культурологічного аналізу моушн-дизайну. Звернення до праць Р. Барта, М. Фуко, Ж. Дерріди, Ж. Бодрійяра, В. Дж. Т. Мітчелла, Н. Мірзоева та інших дослідників дозволяє пов'язати моушн-дизайн із загальними процесами зміни статусу зображення, знака й медіа в культурі ХХ–ХХІ століть.

Другий розділ «Дигітальні виміри еволюції моушн-дизайну» переводить дослідження від загальної теорії до аналізу цифрової культури та конкретних культурних практик. Підрозділ 2.1 «Digitus моушн як інформаційно-комунікативна цілісність» містить одну з найбільш характерних авторських пропозицій дисертації. Дисертант звертається до латинського digitus – «палець», «вказівний палець» – і на цій етимологічній підставі пропонує розглядати цифрове середовище ширше за сукупність комп'ютерних технологій. Автор пов'язує поняття digitus моушн з естетичним впливом, спрямуванням уваги реципієнта, організацією інформаційних потоків та комунікативною функцією рухомого зображення.

Підрозділ 2.2 «Моушн-дизайн в системі культурних практик (кінематограф, медіа, реклама)» є одним із центральних за фактичним матеріалом. Дисертант аналізує титрові композиції та візуальні рішення фільмів «The Man with the Golden Arm», «Superman», «Star Wars», «Barbarella», «Brazil», «Buried», «Cape Fear», «Catch Me If You Can», «Dr. No». Аналіз доповнено матеріалами інтерв'ю дизайнерів і креативних директорів. Залучений матеріал дозволяє простежити зміну функції титрів від інформаційного компонента кінотвору до автономної

художньої композиції, здатної попередньо формувати атмосферу фільму та задавати ритм сприйняття.

Підрозділ 2.3 зосереджено на графематиці, морфології та синтагматиці арт-об'єктів моушн-дизайну. Автор аналізує способи структурної організації візуального повідомлення, співвідношення графічних елементів, просторове зонування та взаємодію вербального й зображувального компонентів. Висновки другого розділу узагальнюють digital motion як інформаційно-комунікативну цілісність і підкреслюють залежність синтаксичної організації моушн-продукту від культурної практики, до якої він входить.

Третій розділ «Візуальні патерни моушн-дизайну» має виразніший проєктний характер і безпосередньо пов'язує теоретичні положення дисертації з авторською творчою діяльністю. Підрозділ 3.1 присвячено поетиці композитингу. Композитинг трактується як композиційне поєднання окремих візуальних шарів у цілісне зображення. Поряд із ним використовується поняття «композиторинг», пов'язане з передбаченням і проєктуванням композиційних змін.

Підрозділ 3.2 розглядає віртуальну графіку як арт-об'єкт. Значну увагу приділено категорії патерну, його співвідношенню з ритмом, повторенням, композицією та відкритою структурою. Важливою складовою є звернення до власних проєктів дисертанта: відеороботи, присвяченої київським графіті, а також проєктів, пов'язаних з Музеєм кобзарства та Музеєм сухопутного транспорту Середньої Наддніпрянщини Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Завдяки цьому дослідження виходить за межі аналізу західного кінематографічного досвіду та звертається до цифрової репрезентації української культурної спадщини.

Підрозділ 3.3 «Логодизайн в системі моушн» присвячений слову, літері та шрифтовій композиції як складникам рухомого зображення. Автор здійснює історико-культурний екскурс від піктографічного й логографічного письма до кирилиці, типографіки, логотипу та сучасних цифрових способів просторової

трансформації літери. Продуктивною є теза про можливість трактування літери як просторового об'єкта та переходу від площинної типографіки до 3D-моделювання.

Підсумкові висновки дисертації співвіднесені з поставленими завданнями. Автор узагальнює результати за шістьма основними позиціями: культурно-історичні передумови моушн-дизайну; значення медійного, семіотичного та візуального поворотів; поняття *digitus* моушн; місце моушн-дизайну в кінематографі, медіа та рекламі; графематика, морфологія, синтагматика і композитинг; логодизайн та архітектоніка слова.

3. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією

Методологічна побудова роботи має міждисциплінарний характер, що відповідає природі досліджуваного явища. Автор використовує компаративний підхід, системний і полісистемний підходи, історико-культурний та реконструктивно-модельний методи, аналогові порівняння, аналіз і синтез, дедукцію та індукцію, систематизацію інформації, а також поняттєво-аналітичний інструментарій.

Компаративний підхід застосовується під час зіставлення способів організації рухомого зображення в різних видах мистецтва та культурних практиках. Найбільш наочно його продуктивність проявляється в аналізі кінематографічних титрів, типографіки, фотографічних і графічних передумов моушн-дизайну. Історико-культурний метод забезпечує реконструкцію тривалого розвитку засобів візуальної комунікації. Автор простежує зв'язки сучасного моушн-дизайну з історією письма, фотографії, кінематографа, графічного дизайну, швейцарської типографічної школи, анімації та цифрової культури.

Системний підхід використано для визначення моушн-дизайну як цілісної форми проєктної та комунікативної діяльності. Здобувач розглядає взаємодію суб'єкта, засобів проєктування, предмета діяльності, цілі, результату та

реципієнта. Саме через таке трактування технологічна операція руху графічного об'єкта переводиться до культурологічного рівня аналізу.

Семіотична складова дослідження представлена аналізом знакової природи візуального повідомлення, співвідношенням графеми, морфології та синтагматики, дослідженням піктографічного, логографічного й літерного письма. Мистецтвознавчий інструментарій виявляється під час аналізу композиції, ритму, силуету, перспективи, типографіки, кольору та кінематики. Зазначені категорії в роботі переважно підпорядковано культурологічному завданню – поясненню функціонування візуального об'єкта в комунікативному середовищі.

Достатньо виразно представлена авторська інтерпретація поняття *digitus*. Здобувач намагається вивести дослідження цифрової культури за межі технологічного значення поняття *digital* і повертається до латинського походження терміна. Такий прийом дозволяє сформулювати концепцію *digitus* *mooun* як спрямованої візуальної комунікації, пов'язаної з організацією уваги, естетичним впливом і рухом інформації.

Загалом дисертант демонструє достатнє володіння методологічним інструментарієм культурології, візуальних досліджень, семіотики, теорії дизайну та мистецтвознавства. Широта залучених підходів водночас породжує окремі питання щодо ступеня їх методологічної сумісності, які належать до дискусійної частини роботи.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження

Обґрунтованість результатів дисертації забезпечується поєднанням теоретичних джерел, аналізу історико-культурного матеріалу, дослідження конкретних зразків *моушн*-дизайну та звернення до власної проєктної практики автора. Джерельна база роботи є значною за обсягом і тематичним охопленням. Список налічує 226 позицій, серед яких 54 джерела іноземними мовами. Представлені праці з культурології, філософії культури, теорії комунікації,

семіотики, соціології культури, історії мистецтва, теорії дизайну, візуальних досліджень, медіатеорії, фотографії та кінематографа.

Теоретичний склад дослідження формують праці Р. Барта, Ж. Бодрійяра, М. Фуко, Ж. Дерріди, Ю. Габермаса, Е. Морена, Р. Арнхейма, В. Дж. Т. Мітчелла, Н. Мірзоева, Л. Мановича, Дж. Краснера та інших дослідників. Український науковий дискурс представлено працями з культурології, дизайну, візуального мистецтва, медіа та екранної культури.

Матеріал дисертації складають приклади кінематографічного моушн-дизайну, графічного дизайну, типографіки, музейної репрезентації, графіті та авторських відеопроєктів. Особливо переконливими є ті фрагменти, де загальні теоретичні положення безпосередньо співвідносяться з конкретними візуальними об'єктами. Аналіз титрових композицій Сола Басса та інших дизайнерів дозволяє показати культурну функцію моушн-дизайну в кінематографі.

Звернення до власних робіт автора посилює практичний склад дослідження. Відеопроєкти, присвячені Музею кобзарства та Музею сухопутного транспорту Середньої Наддніпрянщини, розглядаються як спосіб застосування моушн-дизайну до репрезентації культурної спадщини. Цей матеріал має особливе значення для спеціальності 034 Культурологія, оскільки показує можливість використання цифрової візуальної комунікації для музейної та культурно-історичної роботи.

Зв'язок між завданнями та висновками загалом наявний. Шість підсумкових позицій кореспондують з основними напрямками, визначеними у вступі. Найпослідовніше реалізованими можна вважати завдання, пов'язані з культурними практиками кінематографа, медіа й реклами, візуальними патернами та логодизайном. Наукова аргументація має переважно теоретико-інтерпретаційний характер, що відповідає культурологічній методології роботи.

5. Наукова новизна результатів дисертації

Наукова новизна дисертації представлена розгорнуто й охоплює поняттєвий, теоретичний та аналітичний рівні. Основним положенням автор визначає дослідження презентації візуального простору через анімацію, кінематику, екранні патерни та гештальти в системі моушн-дизайну як сучасного чинника взаємодії кінематографа, реклами й медіа.

Важливою складовою новизни є розроблення та уточнення поняттєвого апарату. Здобувач працює з поняттями «моушн-система», «моушн-дизайн», «візуальна кінематика», «візуальна сцена», «візуальний оперативний простір», «дизайн-система». Самостійний характер має авторська інтерпретація *digitus* моушн, яка пов'язує цифрову природу сучасного зображення з естетичною функцією спрямування уваги та організації комунікації.

Вагомим є застосування медійного, семіотичного та візуального поворотів до аналізу моушн-дизайну. Здобувач прагне показати, що сучасна рухома графіка сформувалася внаслідок істотних змін у статусі медіа, знака та зображення в культурі. Окремий результат становить характеристика графематики, морфології та синтагматики арт-об'єктів моушн-дизайну. Автор намагається перенести методи аналізу знакових і мовних структур до сфери візуальної комунікації, пов'язуючи графематику зі способом прочитання форми, морфологію – з організацією візуального рельєфу, синтагматику – з просторовим розподілом елементів.

Новизна простежується також у трактуванні композитингу як способу композиційного нашарування інформації та «композиторингу» як проектного передбачення композиційної трансформації. Друга категорія має виразний авторський характер і потребує подальшого теоретичного опрацювання, проте її введення відповідає загальній логіці дослідження.

Значущим результатом є культурологічне прочитання логодизайну. Автор пов'язує його з тривалою історією письма – від піктографії та логографії до

літерної системи, типографіки й сучасного логотипу. Завдяки цьому рухома літера розглядається як результат історичного розвитку вербально-візуальної культури. Цінним є введення до дисертаційного аналізу авторських проєктів, пов'язаних з українською культурною спадщиною.

6. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Теоретичне значення дослідження полягає передусім у спробі сформувати цілісне культурологічне бачення моушн-дизайну як проєктно-художньої та інформаційно-комунікативної діяльності. Робота розширює предметне поле досліджень візуальної культури шляхом включення рухомої графіки до культурно-історичного аналізу. Моушн-дизайн співвідноситься з історією фотографії, кінематографа, письма, графічного дизайну, анімації, реклами та цифрових медіа.

Теоретично продуктивним є розгляд взаємодії візуального та вербального. Дисертація показує, що сучасне цифрове зображення часто формується через синтез літери, графічного об'єкта, руху, ритму, композиції та часової послідовності. Саме ця властивість відрізняє моушн-дизайн від традиційної статичної графіки та визначає його культурно-комунікативну специфіку.

Практичне значення результатів безпосередньо сформульоване автором. Матеріали дисертації можуть використовуватися під час розроблення навчальних програм і методичного забезпечення дисциплін, пов'язаних з анімаційною графікою, моушн-графікою, мультимедійним дизайном, візуальною культурою та історією мультимедійного дизайну. Практичне застосування можливе також у професійній діяльності дизайнерів, фахівців із мультимедійної комунікації та культурних інституцій.

Особливо перспективним є напрям використання моушн-дизайну в музейній комунікації та цифровій репрезентації культурної спадщини, представлений авторськими роботами дисертанта. Матеріали дослідження можуть бути

використані в освітніх курсах із культурології візуальної культури, медіакультури, теорії дизайну, історії екранних мистецтв та цифрової комунікації.

7. Апробація результатів дисертації

Апробація результатів дослідження підтверджена матеріалами дисертації. Основні положення роботи обговорювалися на методичних семінарах і засіданнях кафедри педагогіки, журналістики та міжкультурних комунікацій, а також кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Окремі результати були представлені під час міжнародного науково-педагогічного стажування «Culture in the era of cataclysms and crises: problems of the national cultural space as a socio-cultural phenomenon», яке проходило у Вищій теолого-гуманістичній школі в м. Підкова Лешна, Польща, з 1 лютого до 10 березня 2024 року. Матеріали дослідження доповідалися на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях у Києві та Варні протягом 2021–2026 років.

За інформацією, наведеною у вступі дисертації, основні положення та висновки дослідження відображено в п'яти наукових публікаціях, з них: одна одноосібна стаття у закордонному періодичному виданні, три публікації у фахових періодичних виданнях України та одна публікацію у виданні, внесеному до міжнародних наукометричних баз. Окремо вказано п'ять публікацій апробаційного характеру у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Додаток до дисертації містить перелік десяти опублікованих праць і матеріалів апробації. Тематично безпосередньо з дисертаційною проблематикою пов'язані публікації про медійний, семіотичний і візуальний повороти в аналізі моушн-дизайну, моушн-дизайн як комунікативну систему, digitus моушн як інформаційно-комунікативну цілісність та моушн-дизайн у системі візуальних комунікацій. Тематика публікацій загалом відображає основні напрями дисертаційного дослідження.

8. Дотримання академічної доброчесності

Текст дисертації містить численні бібліографічні посилання на використані праці. Цитування включене до теоретичного й аналітичного викладу із зазначенням позицій списку використаних джерел та, у відповідних випадках, сторінок.

Автор окремо зазначає особистий внесок здобувача та характеризує дисертацію як самостійну наукову працю, в якій теоретичні й методичні положення та висновки сформульовані дисертантом. Окремого офіційного звіту програмної перевірки текстових збігів серед матеріалів, опрацьованих для підготовки цього відгуку, не було. Тому оцінка академічної доброчесності ґрунтується на тексті дисертації, характері цитування та бібліографічному оформленні використаних джерел і не підміняє офіційних процедур закладу вищої освіти.

Під час ознайомлення з текстом дисертації не встановлено текстових підстав для твердження про некоректне присвоєння авторства. Остаточна інституційна оцінка академічної доброчесності належить до компетенції відповідних процедур закладу освіти та разової спеціалізованої вченої ради.

9. Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Рудого А. Р., вважаю за доцільне висловити кілька зауважень і питань, які мають дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дослідження.

1. Дисертація містить значну кількість категорій, частина яких має усталене наукове використання, тоді як інша частина отримує специфічне авторське трактування. Особливо це стосується понять *digitus mouшн*, «візуальний оперативний простір», «композиторинг», а також способу застосування графематики, морфології та синтагматики до аналізу арт-об'єктів *мouшн-дизайну*. Робота виграла б від окремого узагальнення цих категорій із чітким зазначенням

того, які поняття запозичені з попередніх досліджень, які уточнені здобувачем, а які пропонуються як авторські.

2. Дисертант широко залучає категорії теорії функціональних систем, системогенезу, екологічного мислення, рекурсивності та відкритих систем, застосовуючи їх до культурної й дизайнерської проблематики. Міждисциплінарність загалом є сильною стороною роботи. Водночас окремі переходи від природничо-наукових моделей до аналізу візуальної культури потребували б детальнішого обґрунтування. Доцільно точніше визначити, де відповідні категорії використовуються як методологічна аналогія, а де претендують на безпосереднє пояснення структури моушн-дизайну.

3. Значну частину докладно проаналізованих прикладів становлять класичні та посткласичні зразки західного кінематографічного моушн-дизайну. Український матеріал присутній через історію графічної культури, графіті та авторські музейні проекти, проте сучасна професійна українська практика моушн-дизайну могла б бути представлена ширше. Перспективним продовженням дослідження видається аналіз українського моушн-дизайну 2014–2026 років у культурних інституціях, телебаченні, цифрових медіа, музейних проєктах та міжнародній репрезентації України.

4. Автор переконливо демонструє присутність моушн-дизайну в кінематографі, рекламі, медіа, музейному та цифровому середовищі. Проте подальше дослідження могло б чіткіше диференціювати випадки, коли моушн-дизайн виступає художньо-естетичною практикою, коли виконує інформаційну функцію, коли організує навігацію, а коли використовується для рекламного або сугестивного впливу. Така диференціація дала б можливість точніше описати його соціокультурні функції.

Зазначені зауваження та пропозиції спрямовані на можливе подальше вдосконалення дослідження і не заперечують його наукової новизни, теоретичної та практичної цінності.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Рудого Андрія Романовича «Моушн-дизайн в системі візуальних комунікацій» є завершеним самостійним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблемі сучасної культурології та візуальної культури. Здобувач здійснив культурологічне осмислення моушн-дизайну як складної форми сучасної візуальної комунікації, простежив його зв'язки з фотографією, кінематографом, графічним дизайном, анімацією, медіа, рекламою, типографікою та цифровими технологіями.

Поставлена мета загалом досягнута. Сформульовані задання отримали розв'язання в структурі трьох взаємопов'язаних розділів. Послідовність дослідження – від історіографії та теоретичних засад через аналіз дигітальних трансформацій до візуальних патернів, композитингу, віртуальної графіки й логодизайну – відповідає логіці розкриття теми.

Наукове значення роботи пов'язане з культурологічною концептуалізацією моушн-дизайну, розробленням поняттєвого апарату, авторською інтерпретацією digitus моушн, застосуванням медійного, семіотичного та візуального підходів, характеристикою графематики, морфології й синтагматики рухомого візуального повідомлення, дослідженням композитингу та логодизайну. Теоретичні положення доповнюються аналізом конкретного візуального матеріалу та власними проєктними роботами здобувача.

За предметом дослідження, характером поставлених завдань, використаними теоретичними підходами та отриманими результатами дисертаційна робота відповідає спеціальності 034 Культурологія. Дизайнерський та мистецтвознавчий матеріал виконує функцію джерельної й аналітичної основи для дослідження ширшого культурного явища – функціонування рухомого зображення в сучасній системі візуальних комунікацій.

Зазначена розбіжність у назві закладу в англomовній анотації потребує технічного виправлення, однак не впливає на оцінку наукових результатів дослідження.

Дисертаційна робота Рудого Андрія Романовича «Моушн-дизайн в системі візуальних комунікацій», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за змістом і характером отриманих результатів відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Рудий Андрій Романович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія.

Офіційний опонент:

Кандидат філософських наук, доцент

Доцент кафедри етики, естетики та культурології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Тормахова Анастасія Миколаївна

ПІДПИС ЗАСВІДОЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР НАУК
КАРАУЛЬНА Н.В.
